

Workshop Agroforestry in de praktijk

Gerard Keurentjes – Jari Rombouts – Wim Stegeman

agroforestry
network Nederland

Wat gaan we doen?

Agroforestry in de praktijk

1. De 8 verschillende systemen
2. De 5 productgroepen
3. Mts Keurentjes - Pietersma
4. Hoeve Borteldonk
5. Boerderij Saalland
6. Vragen

De 8 Agroforestry systemen

Meer dan voedselbos!

- Functionele houtsingel
- Voederhagen
- Kippenuitloop / boomweide
- Rijenteelt akkerbouw: klein- & grootschalig
- Rijenteelt grasland

Functionele houtsingel
voor de akkerbouw

Rijenteelt in
grootschalige akkerbouw

Rijenteelt met kleinschalige
akkerbouw of groenteteelt

Boomweide

Rijenteelt op grasland

Voederhagen

Kippenuitloop met bomen

Agrarisch voedselbos

Product & dienstgroepen

Agroforestry helpt jou verder!

- ✓ VOEDSEL
- ✓ BOUWHOUT
- ✓ ENERGIEHOUT
- ✓ MAATSCHAPPELIJKE DIENSTEN
  - ✓ Koolstof vastleggen
  - ✓ Natuurbeheer
  - ✓ Recreatie
- ✓ SYNERGIE voordelen
  - ✓ Risico spreiding teelten
  - ✓ Micro klimaat

Uit de praktijk

Motivatie – beperkingen – kansen – lessen geleerd

Mts Keurentjes-Pietersma

Melkveehouderij

Hoeve Borteldonk

Legkippen met uitloop

Boerderij Saalland

Akkerbouw met groenten

BaanBrekers in AgroForestry

Het Kuinderbos Collectief —

- Drie boeren En een boswachter!

3: In veel...
beelen...
5: Museumstuk
16: L...
Eric Hubers slapt
21: dankzij camera

5
**Jelle Hakvoort weidt zijn
koeien in het Kuiderbos**

Gerard Keurentjes

A photograph of a herd of cows grazing in a lush green field. In the background, there are large, leafy trees, some of which are partially obscuring the sky. The scene is bright and sunny, with shadows cast on the grass. The cows are of various breeds, including black and white, brown and white, and solid black.

Agroforestry in de melkveehouderij
29 september 2022

Agroforestry - 19 november 2025

Mts Keurentjes-Pietersma

55 ha. Eigendom
46 ha. Huiskavel
9 ha. Follega

55 melkkoeien
18 pinken
18 kalveren
8 ossen
60 graaskippen
15 bijenvolken

2022

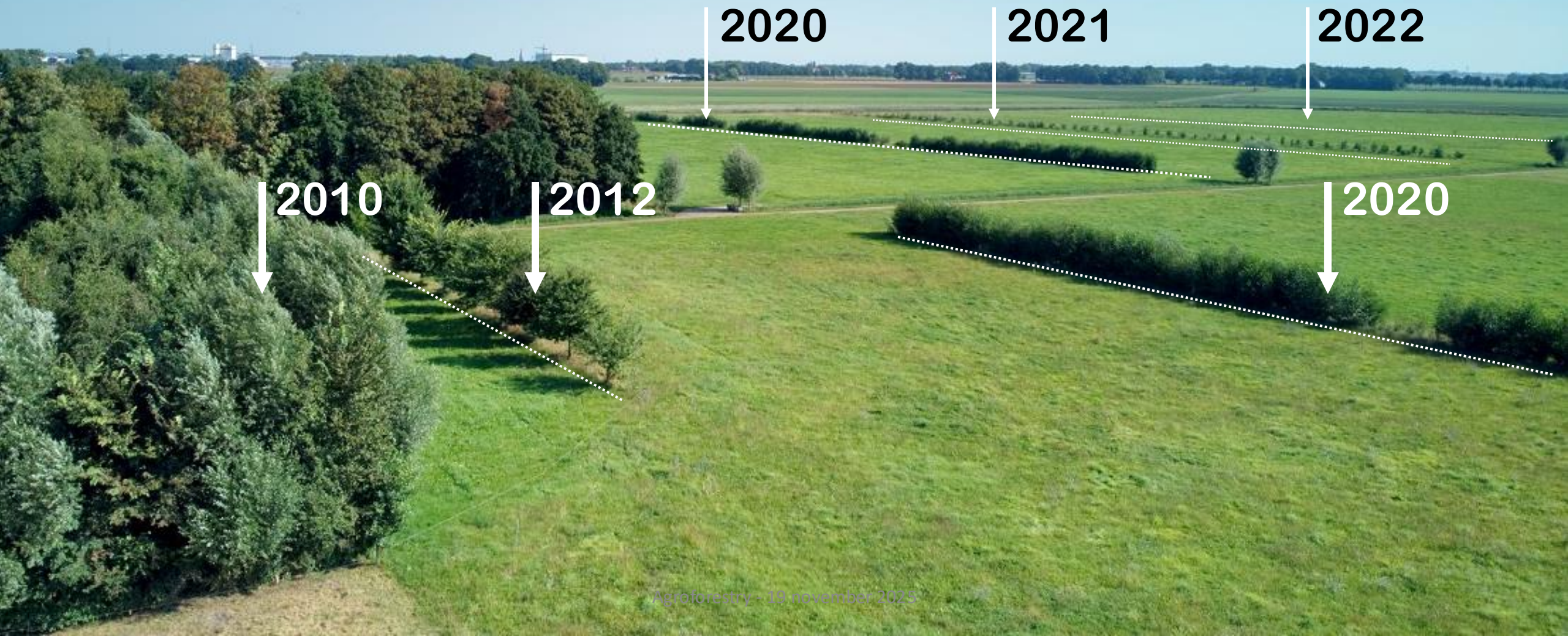
***“Als je je systeem wilt veranderen,
moet je durven loslaten.”***

2001-2012

Inheemse windsingels

Agroforestry - 19 november 2025

Where is the farm?

The Hakvoort-Haarman Family Farm is situated in the Province of Flevoland, Hopweg nr. 40 in Rutten. The land is located on the edge of the Noordoostpolder on the old 'Zuiderzee' beach. This means that the soil is originally infertile and partially inappropriate for arable farming. Part of the soil is drought prone and susceptible to wind erosion.

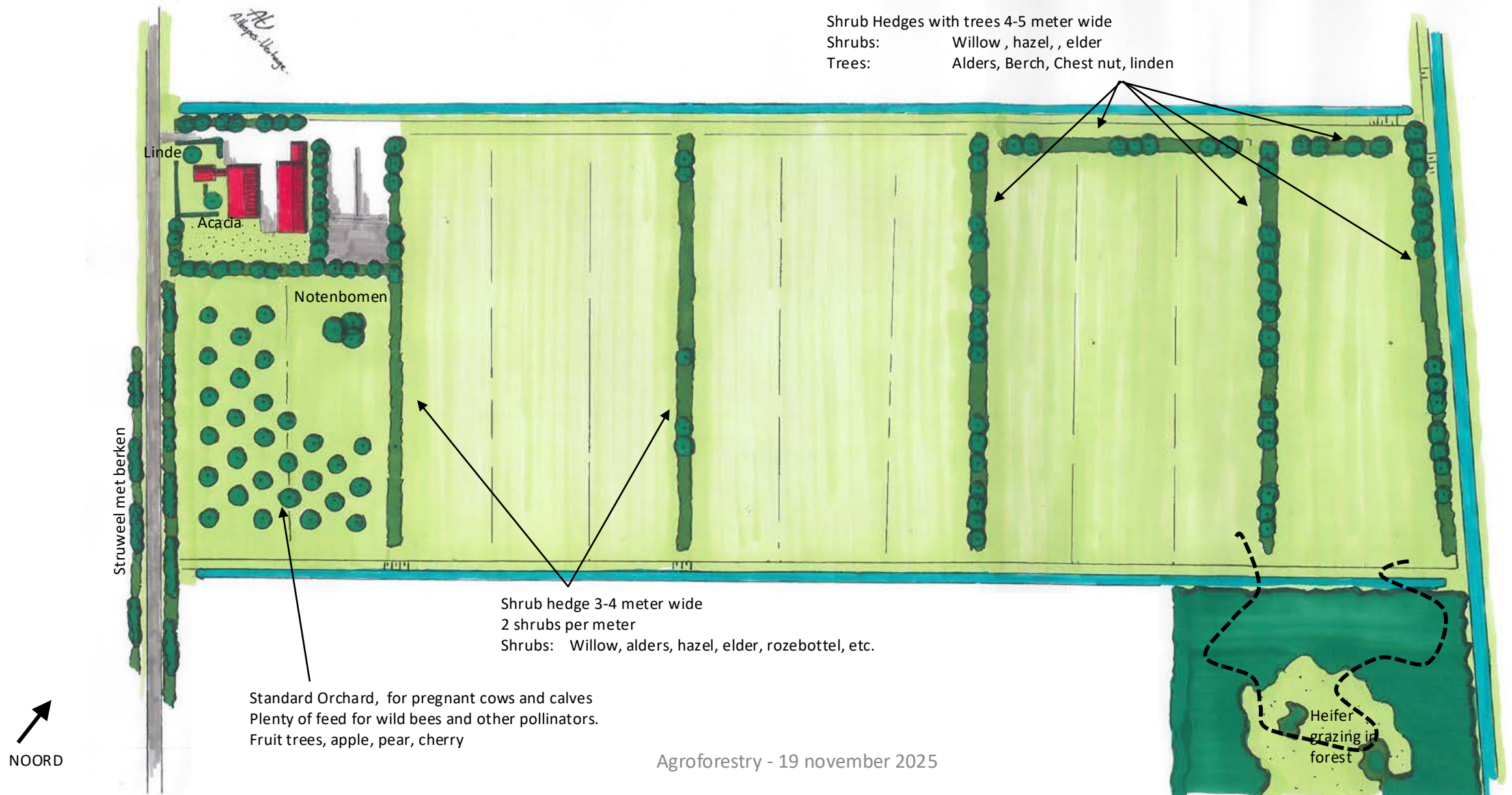

agroforestry - 19 november 2025

What are the possibilities?

Biodiversiteit & Agroforestry

- Bomen en struiken in de weide het Agro-Ecosysteem compleet?
- 1^e functie: Windbreek /voederboom
- Uitbreiding van het Kuinderbos
- Monitoring WUR economie & biodiversiteit

Uitdagingen

A photograph showing three men standing in a shaded area under trees, looking out at a grassy field where several black and white cows are grazing. The man on the left is wearing a green shirt and a cap, and is holding a camera. The man in the middle is wearing a red shirt and a cap. The man on the right is wearing a dark blue shirt. The scene is bright and sunny, with dappled light filtering through the trees.

*“Wees zelf de verandering,
die je in de wereld wilt zien.”*

Laten we het hierbij?

Dit kan nog mooier

Uit de praktijk

Motivatie – beperkingen – kansen – lessen geleerd

Mts Keurentjes-Pietersma

Melkveehouderij

Hoeve Borteldonk

Legkippen met uitloop

Boerderij Saalland

Akkerbouw met groenten

Film Hoeve
Borteldonk

https://youtu.be/foIkuKExF_8

Uit de praktijk

Motivatie – beperkingen – kansen – lessen geleerd

Mts Keurentjes-Pietersma

Melkveehouderij

Hoeve Borteldonk

Legkippen met uitloop

Boerderij Saalland

Akkerbouw met groenten

Saalland

Mts Klein Swormink - Stegeman

Wim Stegeman

Agroforestry
19 november 2025

Agroforestry - 19 november 2025

Saalland

Mts Klein Swormink - Stegeman

wisselteelt met groenbemesters

KERNDRIEHOEK

CONSERVERENDE
AKKERBOUW

DEMETER

OMGEVING

DIEREN

BOUWPLAN 2025

RUSTGEWASSEN (50%): 29 ha

- Tarwe (winter/zomer)
- Wintergerst
- Peterselie
- Vogelakker en Akkerranden
- Grasland

ANDERE GEWASSEN (48%): 28 ha

- Aardappel (consumptie)
- Zaaivien (geel/rood),
- Spinazie,
- Erwtten
- Bonen: Edamame
- Suikermals
- Rode kool

HOUTIGE GEWASSEN: ruim 1 ha proeftuin

- Walnoot, pruim, ciderappel, diverse bijzondere soorten, zoals uiensoepboom
- Vlier, druif, duindoorn, honingbes, vijg, etc
- Akkerbouwgewassen, kruiden, bloemen

Toevoeging houtig gewas? **Waarom?**

- Behoud/versterken verdienvermogen
  - Weerbaarder systeem: weer, klimaat, ziekten & plagen
- Verbreding verdienmodel → spreiding risico's
  - Arbeid minimaliseren → machinaal oogsten / robots
  - Relaties in afzet → samenwerking!

Toevoeging houtig gewas? Hoe?

- Aansluiting bij omgeving
- Op scheiding percelen → versterking dooradering
  - Versterking (functionele) biodiversiteit
  - Beperkte hoogte ivm open gebied voor akkervogels

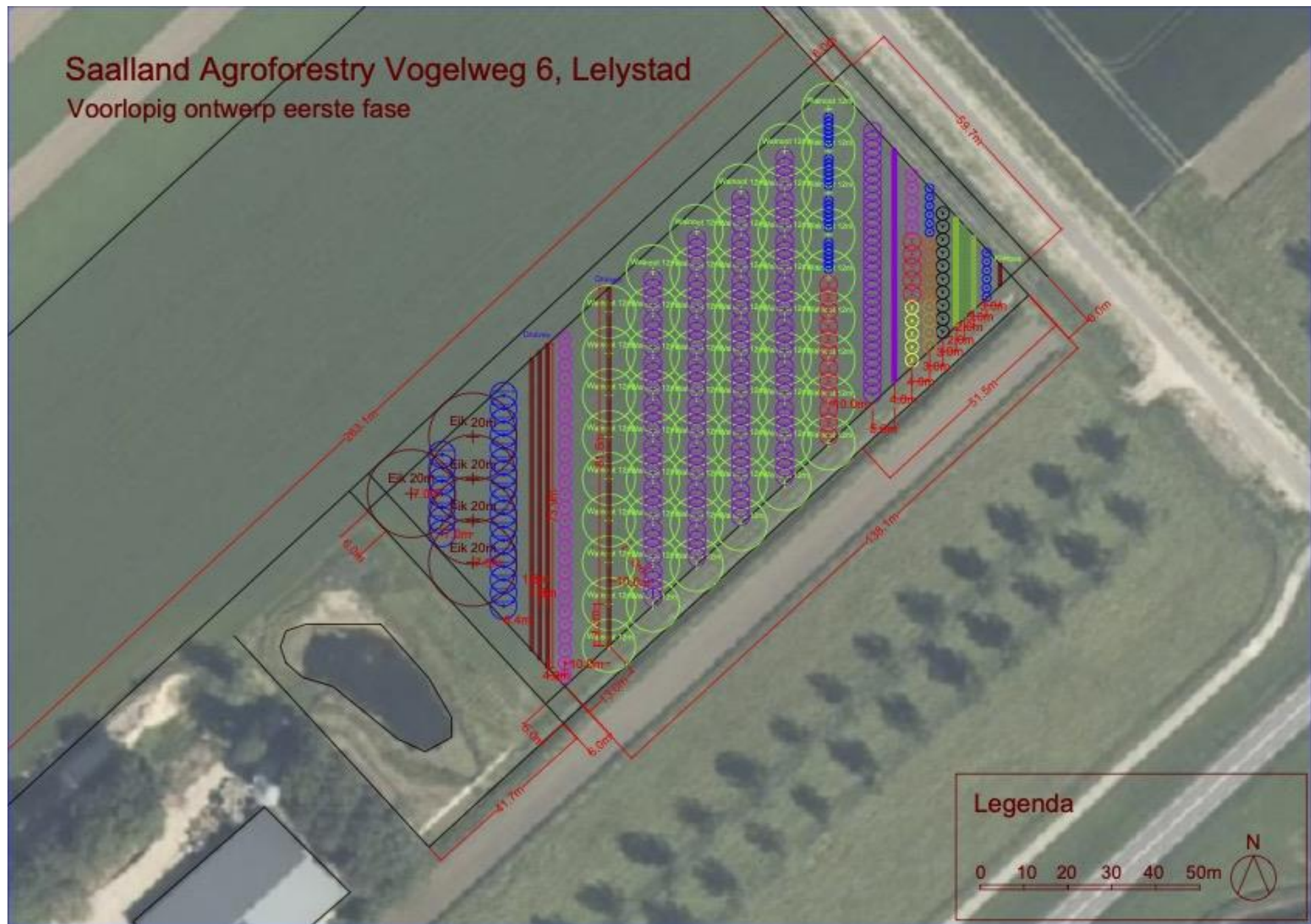

Toevoeging houtig gewas? Welke soort?

- Bodem geschikt?
- Zelf geschikt?
- Is er markt(perspectief) voor?

Saalland Agroforestry Vogelweg 6, Lelystad
Voorlopig ontwerp eerste fase

Agroforestry - 19 november 2025

Ervaringen

- Planten: vraag en volg advies kwekers
- Na planten: jaar 1 en 2:
  - Boomspiegel zwart houden
  - Voldoende water geven
- Snoeien doet groeien: volg cursus
- Kennisnetwerk helpt je verder (kiezen)
- Weinig kennis bij relaties: onbekend = onbemind

Vragen?

agroforestry
network Nederland

Vragen?

Wat uit te zoeken / belangrijkste inzicht

Welke route te volgen / wat kunnen we met dat inzicht?

Wat levert dit op?

Contact

Telefoon

+31 6 139 59 218

Postadres

Marga Klein Swormink

Email

info@agroforestryflevoland.nl

Volg ons op LinkedIn

@AgroForestryflevoland

